

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**Gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek, tagjainak mögöttes helytállási
kötelezettsége**

Szerző: dr. Tóth Ágoston

2017. február 20.

Gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek, tagjainak mögöttes helytállási kötelezettsége

A cégalapítás egy felelősség teljes elhatározás. Az alapítónak vagy alapítóknak elsődleges feladatként magát a gazdasági formát kell kiválasztaniuk, amely tekintetében a betéti társaság (bt.), közkereseti társaság (kkt.), részvénytársaság (rt.) vagy a manapság legkedveltebb korlátolt felelősségű társaság (kft.) alapítása mellett döntenek.

A Polgári Törvénykönyvről 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) rendelkezései alapján a kkt. és a bt. egyaránt jogi személynek minősül. A Ptk. 3:88. § (1) bekezdése akként adja meg a gazdasági társaság fogalmát, hogy „a gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, és a veszteséget közösen viselik.¹” A Ptk. 3:89. § - a Gt. 2. §-hoz hasonlóan - formakényszert alkalmaz, mely szerint gazdasági társaságok csak meghatározott formában (kkt., bt., kft., rt.) alapíthatók².

A gazdasági társaság tagjai természetes személyek és jogi személyek is egyaránt lehetnek, itt azonban megjegyezni kívánom, hogy jogi személyiség nélküli társaság az új Ptk. nem ismer /Ptk. 3:88. § (1)/.

A betéti társaság fogalmának meghatározásakor a Ptk. 3:154 §-ban többek között akként rendelkezik, hogy „a betéti társaság (bt.) létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével (...) legalább az egyik tag (a továbbiakban: beltág) vállalja, hogy a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért a többi beltaggal egyetemlegesen köteles helytállni, míg legalább egy másik tag (a továbbiakban: kültag) a társasági kötelezettségekért - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - nem tartozik helytállási kötelezettséggel.³”

A betéti társaság (bt.) létesítésére irányuló társasági szerződés megkötésével az egyik tag, a beltág vállalja, hogy a társaságnak a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért teljes

¹a Polgári Törvénykönyvről 2013. évi V. törvény 3:88. § (1) bekezdése

²a Polgári Törvénykönyvről 2013. évi V. törvény 3:89. §

³a Polgári Törvénykönyvről 2013. évi V. törvény 3:154 §

vagyonával korlátlanul helytáll, míg a másik tag, a kültag a társasági kötelezettségeikért nem tartozik helytállási kötelezettséggel.

Abban az esetben, ha egy tag a közkereseti, illetve a betéti társaságtól megválnak, úgy nem szűnik meg minden kötelezettség, nem vagyunk attól a pillanattól tehermentesek, mivel a tag a tagsági jogviszonya megszűnésétől számított ötéves jogvesztő határidőn belül ugyanúgy felel a társaságnak harmadik személlyel szemben fennálló, a tagsági jogviszonya megszűnése előtt keletkezett tartozásáért, mint ahogy a tagsági jogviszonya fennállta idején. Ezt a rendelkezést kell megfelelően alkalmazni a megszűnt tag társaságba be nem lépő jogutódjára is.

A Polgári törvénykönyv (Ptk.) Harmadik Könyvének rendelkezései alapján a gazdasági társaság vezető tisztségviselője az ügyvezető, az igazgatóság, illetve az igazgatóság jogkörét gyakorló vezérigazgató. A Ptk. szerint a bt. és a kkt. vezető tisztségviselője is ügyvezető, a korábbi üzletvezető megnevezés helyett.

Tájékoztatási és felvilágosítási kötelezettség

Főszabályként a vezető tisztségviselő ügyvezetési tevékenységét a jogi személy érdekének megfelelően köteles ellátni. A Ptk. szabályozza a vezető tisztségviselő tájékoztatási és felvilágosítási kötelezettségét és főszabályként a vezető tisztségviselő kötelezettségévé teszi, hogy a jogi személy tagja, alapítója részére a jogi személyre vonatkozó felvilágosítást és a nyilvántartásokba történő betekintést kötelezően biztosítsa.

A vezető tisztségviselők felelősségénél meg kell említeni, hogy a jelenlegi jogszabály a szerződésszegéssel okozott kárért való kártérítési felelősséget akként szabályozza, miszerint aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül azonban a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegés ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

Továbbá az alapításnál fontos felhívni a figyelmet az előtársaságnál fennálló felelősségi szabályra, amely szerint, ha az előtársaság nyilvántartásba vételi kérelmét jogerősen elutasítják és a vezető tisztségviselő az erről való tudomásszerzést követően a társaság működését késedelem nélkül nem szünteti meg, akkor az ebből származó károkért az előtársaság vezető tisztségviselője a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint kell, hogy feleljen.

Szerződésszegésért fennálló felelősség alóli kimentési feltételek

A szerződésszegésért való felelősség alól csak az mentesülhet, aki bizonyítja, hogy a szerződésszegés ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.

A vezető tisztségviselő felelősség alóli kimentésének feltételei

A vezető tisztségviselőnek bizonyítania kell tehát, hogy - szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső körülmény okozta, - amely körülmény a szerződéskötés időpontjában előre nem volt látható, és - nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

Több vezető tisztségviselő felelőssége, ha többen okoztak közösen kárt akkor a felelősségük egyetemleges, bizonyos esetekben a bíróság a károkozókat közrehatásuk arányában marasztalja.

Hitelezőkkel szembeni felelősség

Ha a gazdasági társaság jogutód nélkül megszűnik a hitelezők kielégítetlen követelésük erejéig kártérítési igényt érvényesíthetnek a társaság vezető tisztségviselőivel szemben a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint, ha a vezető tisztségviselő a fizetéseképtelenségével fenyegető helyzet beállta után a hitelezők érdekeit nem vette figyelembe.

Mögöttes felelősség, korlátolt felelősség

Korlátlanul és egyetemlegesen felelnek a társaság vagyona által nem fedezett tartozásokért a közkereseti társaság, a kkt. tagjai, illetve a bt. beltagjai, valamint az egyesülés tagjai.

A közkereseti, illetve a betéti társaságtól megváló tag a tagsági jogviszonya megszűnésétől számított ötéves jogvesztő határidőn belül ugyanúgy felel a társaságnak harmadik személlyel szemben fennálló, a tagsági jogviszonya megszűnése előtt keletkezett tartozásáért, mint ahogy a tagsági jogviszonya fennállta idején. Ezt a rendelkezést kell megfelelően alkalmazni a megszűnt tag társaságba be nem lépő jogutódjára is.

Korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság

A kft. tagjának a társasággal szembeni kötelezettsége csak a törzsbetétjének szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. A kft. tartozásaiért a tag nem felel.

Az rt. tagjának felelőssége a társasággal szemben a részvény névértékének vagy a kibocsátáskori értékének szolgáltatására terjed ki. A részvénytársaság kötelezettségeiért a részvényes nem felel.

A mögöttes felelősség megállapítása hatósági határozatban a kkt. tagjával és a bt. beltagjával szemben a mögöttes felelősség feltételeinek (lejárt, esedékes, el nem évült tartozás, valamint a cég vagyontalansága) megléte esetén pert kell indítani, addig a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Art. 35. § (2) bekezdése alapján hatósági határozatot hozhat, és a tag, illetve beltág magánvagyonára adóvégrehajtást vezethet.

A korlátolt felelősségű társaság tagjainak a társasággal szembeni kötelezettsége csak a törzsbetétjének szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki, illetve ha a tagok a társaság alapításánál a társasági szerződésben előírták a pótbefizetési kötelezettséget. Amennyiben viszont a megkezdett vállalkozás nem megfelelően biztosítja a profitorientált jövőképet, és esetleg vállalkozásunkkal szemben végelszámolási vagy felszámolási eljárás várható, úgy még az eljárások megkezdése előtt is, így a

gazdasági társaság fizetéseképtelenségével fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően a vezető tisztségviselők ügyvezetési feladataikat a társaság hitelezői érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni.

Az adóbevétel csökkentésével kapcsolatos bűncselekmény elkövetője mögöttes felelősségének megállapítása hatósági határozatban

Ha az adózó az esedékes adót nem fizette meg, és azt tőle nem lehet behajtani, az adó megfizetésére határozattal kötelezhető az adóbevétel csökkentésével kapcsolatos, valamint költségvetési csalás elkövetésével vagyoni hátrányt okozó bűncselekmény elkövetője az azzal összefüggő adó tekintetében.

A költségvetési csalás és a csődbűncselekmény

A költségvetési csalás és a csődbűncselekmény vonatkozásában a nyomozást a NAV végzi.

A csődbűncselekmény csak szándékosan, a gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete esetén követhető el.

A vezető felelőssége

A társaság vezetője a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte előtt vezető tisztségviselői jogkörében eljárva harmadik személynek okozott kárért nem felel, de felelnek a gazdasági társasággal szemben, a kötelezettségeik felróható megszegésével a társaságnak okozott károkért.

A gazdasági társaság fizetéseképtelenségével fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően a vezető tisztségviselők ügyvezetési feladataikat a társaság hitelezői érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

- a Polgári Törvénykönyvről 2013. évi V. törvény
- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény
- büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- Nochta Tibor: A vezető tisztségviselők magánjogi felelősségének mércéjéről és irányairól az új Ptk. alapján